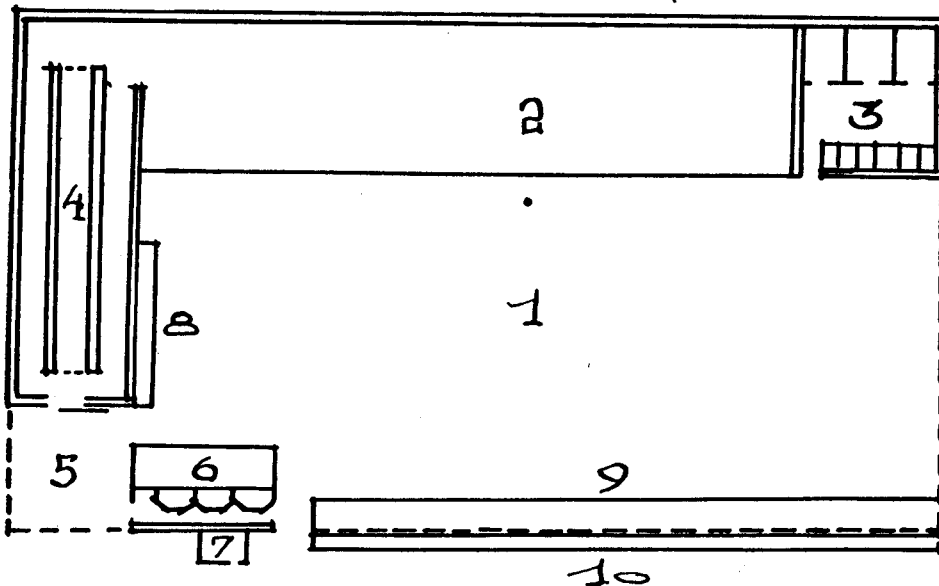

עדר המבכירות הישראליות בפרס

החוזה "נאזראבאד"

חוזה זו נמצאת במרחק כ־35 ק"מ דרום־מערבה מטהרן, ומשתרעת על פני שטח של 7000 דונם; כשני שלישים משטח זה מעובדים. בחוזה זו הוקמו לאחרונה בנייני משק מודרניים: סככת־בקר לכ־100 פרות, רפת המלטה, דיר יונקות, דיר עגלות, פריה, מחסנים ומתבנים, בור תחמיץ בעל תכולה של 300 טונות ומכון חליבה. החוזה

עם השלמת עיסקת ייצוא הבקר לפרס הובטחה מטעם ת.מ.ב. עזרה טכנית בקליטת העדר. בהתאם לכך יצא לפרס, בסוף נובמבר, הח' אשר בן־צבי מקיבוץ הזורע, כדי לפקח על עדר המבכירות בתקופת ההמלטות ולהכשיר את בעל־העדר והעובדים הפרסיים באחזקת העדר, בחליבה מכאנית ובכל שטחי העבודה היומיומית. בתחילת דצמבר יצאתי גם אני לפרס ושהיתי בטהרן

תרשים סכמטי של מבני הבקר בחוזה.

1. חצר־הפרות.
2. סככה סגורה מ־3 צדדים, פתוחה לצד החצר.
3. רפת המלטה ותאים לעגלות.
4. משטח בטון עם 2 אבוסים, בתוך בנין סגור.
5. חצר המתנה.
6. מכון חליבה.
7. חדר מכוונות.
8. שוקת למי־שתייה.
9. משטח מרוצף בטון לאורך האיבוס.
10. איבוס בשטח הפתוח לאורך גדר החצר.

במשך 4 שבועות. תוך זמן זה הקמתי והפעלתי את מכון החליבה הראשון בפרס בחוזה "נאזראבאד", בה מוחזק עדר המבכירות הישראליות. לצורך מציידת ציוד חדיש, כגון: קומביין לתבואות, מגרסה, טרקטורים וכן הוזמן באחרונה קומביין לירק.

בעת הגיעי לטהרן שהו מבכירותינו כבר כ־6 שבועות בנאוראבאד. העדר היה במצב מצויין מכל הבחינות, הן הגופניות והן „הרוחניות“; הוא נראה רגוע ושבע־נחת ו„מצב־רוח“ כזה אין אנו רגילים למצוא בעדרים גדולים. תופעה זו הינה ללא ספק תעודת כבוד והוכחה לכושר הטיפול בבהמות מצד העובדים הפרסיים.

בתחילת דצמבר המליטו המבכירות הרא־שונות. מכיון שמכון החליבה טרם הושלם עד אז, נחלבו אלה הראשונות בידים. החולבים הפרסים, שאינם רגילים ב„כמויות“ חלב בפרותיהם, התקשו לא מעט בחליבת מבכירותינו. אין לי כל ספק שתקופת החליבה בידים, שקדמה לחליבה במכון, השפיעה בימים הראשונים באופן שלילי על תנובת החלב, מחמת ביצוע רע של עבודת החליבה.

מכון החליבה

הוקם בחווה נאוראבאד מכון חליבה בן 3 עמדות טאנדס, עם חצר המתנה, לפי תכנונו ובהתאם למקובל אצלנו בעדרים מגודל דומה. המכון ניתן להגדלה ל־6 עמדות, כשיגדל העדר מעל ל־100 פרות (כוונת בעל העדר להגיע ל־200 פרות!). המכון מצויד בקומביין חליבה אלפא־לאוואל עם מאזניים וצנצנות, מקובל אצלנו, ועם משחרר חלב. בעתיד הקרוב תופעל במכון בריכת קירור חלב, אך עד אז מורם החלב מהמשחרר לכדי־משלוח של 50 ליטר ללא קירור. (אגב, הכדים ניתנים לבעלי המשקים ע״י יוניצ״ף חינם אין כסף!). ב־1 בינואר ש.ז. הופעלה מכונת החליבה. הודות ל„מצב הרוח“ הרגוע של העדר, לא היה כל צורך להרגיל את המבכירות להליכה למכון; כשהעברתי את העדר בפעם הרא־שונה דרך מסלול המכון, התנהגו המבכירות בשקט כזה שהחלטנו לא להמשיך ב„תרגילי הליכה“ ולגשת מיד לחליבה.

הח' אשר בן־צבי מנצח עכשיו על החליבה, כשתפקידו הוא להכשיר את העובדים הפרסיים בכל דרכי הפעולה והטיפול במכון ובציודו.

בעונה שקדמה לרכישת הבקר מאתנו, הכין בעל המשק מלאי של אספקה: שחת אספסת מטיב מעולה ביותר, תחמיצים מתירס, סורגום וסחיט, סלק מספוא, מזון מרוכז וכן קש לריפוד. בעונה זו אין במשק כל ירק טרי, כי שורר כפור לילי באיזור, ורק באביב תתחיל האספסת להניב מחדש. נוף החווה מזכיר במידת־מה את סביבת באר־שבע: מישור רחב־ידיים ושומם, ללא עץ או שיח. השטח שרובו בגובה של 1300 מ' מעל לפני הים, עולה ומתרומם בשיפוע קל אל הרים, המגי־עים לגובה של 4000 מ' הינם מכוסים שלג. כמות המשקעים השנתית היא כ־200 מ"מ והיא מתח־לקת לכל עונות השנה. כמות זו אינה מספיקה להצמיח כל גידול בעל שהוא עד להבשלה; נעזרים איפוא בהשקיה בשיטת ההצפה. הפקת המים המקובלת היא בצורת „ניקוז“ מ־התהום של השטחים, המשתרעים מעל לשטח המושקה. המים האלה מועברים לחווה בתעלות תת־קרקעיות. הנחפרות בידים. לעתים מגיע אורך התעלות התת־קרקעיות למאות מטרים, ואף לקילומטר ולמעלה מזה, ועומקן הוא עשרות מטרים בשטח המדרוני. כדי לחפור תעלה תת־קרקעית כזאת, שקוטרה כ־90 ס"מ, קודחים „ארובות“ ברווחים של כ־30 מטר התעלה, לאחר שנחפרת, כאילו „מחברת“ את הארובות. הארובות משמשות להעלאת העפר בסלים ודליים מהתעלה בשעת חפירתה. התעלות התת־קרקעיות, תפקידן העיקרי הוא — קליטת מקורות מים עמוקים ולהזרימם לשטח המעובד, אך יחד עם זה הן מנקות את מ־התהום ומובילות אותן בחזרה לשטח כדי לשמש מ־השקיה. במוצא התעלות התת־קרקעיות ליד השטח הפתוח, מוזרמים המים לבין השדות בתעלות פתוחות.

עדר המבכירות

כיום מוחזקות בחוות נאוראבאד 60 המבכירות הישראליות, שהוטסו לטהרן בסוף חודש אוקטובר ועוד 24 עגלות אמריקניות („הולשטיניות“), שהוב־או כעגלות לפני כשנה והגיעו עכשיו לגיל ההר־בעה. שני פרים הולשטיניים, הובאו אף הם לפני שנה מארה״ב לחווה זו.

המבכירות נחלבות פעמיים ביום, ומיד עם העברתן מתליבת הידיים לחליבה המיכאנית חלה עליה בתנובתן, שמשתקפת יפה במספרים הבאים:

תנובה יומית ממוצעת ב־30.12.60 (בחליבת ידיים) — 17.0 ק"ג;

תנובה יומית ממוצעת ב־3.1.61 (בחליבת מכונה) — 18.9 ק"ג.

עליה זו בתנובת המבכירות עוד התמידה בפרס. בשעה שעזבתי את טהרן ב־5 בינואר.

סיכום

ממה שאפשר לסכם עד כה מתקבל הרושם שמשלוחנו הראשון לפרס נקלט היטב. בעל העדר והמבקרים הרבים בחוות נאוראבאד מביעים את שביעות רצונם מהעדר ומצורת אחזקתו. בהזדמנות זו הנני ממלא חובה נעימה ומציין את העבודה המסורה והתכליתית מאוד של חברנו אשר בן־צבי, אשר זכה כבר בתודתו של בעל העדר ורכש לעצמו את אימונם המלא של כל אותם האנשים המעוניינים בפיתוח ענף הבקר.

חי חברון
ה. מ. ב.

כמה ארוחות ביום?

תוך שאיפה לחסוך בעבודה נהגים בוקרים רבים להגיש את המזון לפרות בשתי ארוחות ביממה; המוצדק הדבר? חקלאים מנוסים היו בדעה שאין זה תכליתי לנהוג כך, וזו הפעם הראשונה שנערך גם ניסוי מדויק באוניברסיטת מיסורי (ארה"ב) כדי לבדוק שאלה זו.

בניסוי זה עמדו 21 פרות מגזע גארנסי, שחולקו ל־3 קבוצות: לקבוצה א' הוגש המזון ב־7 ארוחות, לקבוצה ב' — ב־4 ארוחות וקבוצה ג' הואבסה בשתי ארוחות ביממה. תפריט המזון היה — מזון מרוכז ומספוא גס. קבוצה א' הניבה בממוצע יומי 18.5 ק"ג חלב, קבוצה ב' — 18.1 ק"ג וקבוצה ג' — 16 ק"ג. נתגלה עוד שנצילות המזון היתה גבוהה כשהוגש לבהמות בארוחות רבות יותר, כלומר — לעתים תכופות יותר. פרות שניזונו 4 פעמים ביום הניבו 0.95 ק"ג חלב לכל ק"ג של מזון (יבש), לעומת 0.89 ק"ג חלב, שהניבו הפרות אשר קיבלו רק 2 ארוחות ביממה. יתרון נוסף — חלב הפרות שנהנו מארוחות רבות היה גם שמן יותר במקצת. השפעה מיוחדת על משקל הגוף לא נתגלתה בעקב מספר הארוחות השונות. מנות המזון היו שווה לכל הפרות, אולם אלה שהאבסו לעתים תכופות יותר, ניקו את האיבוסים עד תום הן צריכו כ־1½ ק"ג מזון יבש יותר מאשר האחרות.

הסיכום הוא: ארוחות תכופות ומרובות יותר העלו את התנובה ב־14%, לעומת זו משתי ארוחות ביממה, וההכנסה הכללית מהחלב בניסוי זה היתה ב־10% גבוהה יותר בקבוצות הפרות שאכלו 4—7 ארוחות ביממה.

הכנת תערובת מזון מרוכז במשק חוסכת כסף!

קאנאט לופ, מומחה לכלכלה חקלאית במכון הפוליטכני של ווירג'יניה, בדק שאלת ההוצאות והחסכונות במשק עופות טיפוסי עם 5000 מטילות ומצא שאפשר לחסוך כ־7,500 דולר בשנה אם בעל המשק יגרוס ויכין בעצמו את התערובת עבור 5000 התרנגולות שלו.

לדעת המומחים להונת עופות די בתערובת בת 15% חלבון לעונת החורף ותערובת בת 16%—17% חלבון לעונת הקיץ. את התערובת אפשר להרכיב מ־60% תירס ו־40% מזונות חלבוניים, המיוחדים לעופות. למשק עופות כנ"ל דרושים בשנה 250 טונות תערובת ואם מכינים אותה במשק עצמו תעלה הטונה ב־56.91 דולר, כשמחיר טונה תירס הוא 50 דולר ומחיר טונה של תוספות חלבוניות הוא 92 דולר. כשקונים תערובת מוכנה בת 15% מסוחר המספוא יש לשלם, לפי המחיר הקיים כיום, 88 דולר הטונה; ההפרש הוא איפוא 31.09 דולר לטונה ומכאן, האפשרות לחסוך 7,500 דולר.

מיתקן אוטומאטי לגריסה ולערבול התערובת עולה בס"ה 1,500.

בארץ מתגברת הנטיה להכנת תערובות במפעלים מרכזיים בעלי היקף גדול, ויש לחשוש שתתגלה תופעה כנ"ל, שלא לטובת המשק—הצרכן.